

ERGENİN GELİŞİMİNE ETKİ YAPAN KÜLTÜREL FAKTÖRLER (*)

Doç. Dr. Fatma VARİŞ(**)

I- Problem: Çocuklukla yetişkinlik arasındaki gelişme çağında bulunan grup, genel olarak her toplumda, belli bir oranda, bir kısım örf ve teamülleri yeni düşünce ve ifade metodlarına adapte etme sorunu ile karşılaşmıştır. Bir cemiyette mevcut eski kültür unsurlarının, çağdaş dünya kültürünün yeni cereyanlarıyla bağdaştırılması ise kolay bir iş değildir.

Bu adaptasyon sırasında, sosyo-kültürel, ekonomik, ve politik cereyanların teorik ve özellikle tatbikî yönleriyle ısrarla meşgul olmak isteyen gençliği daha iyi anlayabilmek için, bu grubun araştırmacı ve yapıcı potansiyeline etki yapan faktörlere ışık tutmak gerekmektedir. Bu noktada organize eğitime sorumluluk düşmektedir. Filhakika, ancak, ferdin davranışlarının sebeplerini anlama ve yöneltme sorumluluğu taşıyan bir eğitim, gencin içinde yaşadığı kültürün hayatî sorunlarına karşı yapıcı bir tavır takınabilecektir. Gencin davranışlarını yapıcı istikamette değiştirerek, bu çağın kültürel gelişmeye katkıda bulunmasını sağlamak önemlidir. Esasen çağımızda, kültürün eğitim yoluyla yöneltilebileceğini savunan eğitim görüşü, bu alanı, eski pedagojinin geniş ölçüde felsefenin etkisinde kalan spekülâtif ve preskriptif niteliğinden kurtarmayı amaç edinmiştir. Günümüzde eğitimi makro-sosyolojik açıdan ele alan çalışmalar gittikçe çoğalmaktadır.

Organize eğitim yoluyla, genç neslin değerlerini etkileyerek onların, farklı düşünce duygu ve davranışa sahip olabileceklerine, harp sonrası Federal Almanya gençliği üzerinde yapılan araştırmalar kanıt teşkil etmektedir (1). Yaygın eğitimin şahsiyete etkisi ile ilgili araştırmalar ise pek çoktur (2).

(*) Çalışmanın aslı yüz yetmiş sahife olup cetveller ve profiller buraya alınmamıştır.

(**) A. Ü. Eğitim Fakültesi, "Eğitim Bilimleri" Kürsüsü Öğretim Üyesi.

Gelişim devreleri icabı eski kültür unsurlarını yeni dünya cereyanlarıyla bağdaştırarak intibak sağlıyan ergen grup, geçmişte millî ve milletlerarası sosyal, politik, ekonomik ve kültürel olaylara karşı ilgi duymayı okulda öğrenirdi. Günümüzde ise ergen grubun bu olaylara karşı ilgisi organize eğitime paralel bir seyir takibetmekte ve çoğu zamanda bu ilgi, okul faaliyetlerini aşmaktadır. İşte bu paralellik, hatta girift durumdurki bizi, *ergenlik çağındaki grupla kültür faktörleri arasındaki etkileşimi incelemeye sevketmiştir*. Kültürün bu çağın gelişimi üzerindeki etkilerini incelemekle, biz, kültürü tanıtmak, yaymak ve geliştirmekle sorumlu olan örgün eğitim faaliyetlerine, kısmen de olsa yön çizilebileceğine inanmaktayız.

İncelemenin temel ipotezi:

Ergenlik çağı gelişimi, sadece buluş çağının getirdiği bio-fizyolojik değişmelerle değil fakat bu gelişim, özellikle ferdin içinde yaşadığı kültürle etkilenmektedir. Şayet bu varsayım doğru ise, o taktirde Türk ergen grubu ile farklı bir kültürdeki (A.B.D.) ergen grubun tercihleri arasında fark görmemiz gerekir.

Buna bağlı olan tali ipotezimizi ise şöyle formüle etmemiz mümkündür:

Gelişime, ergenin içinde yaşadığı kültürün etki yaptığı noktadan hareket edince, bütün toplumlar için ortak, evrensel bir kültür mevcut olmadığına göre, ferdi içinde yaşadığı kültüre inisiye etmekle görevli olan eğitimin farklı kültürlerde farklı şekilde sistemeleştirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bu ise eğitim politikasının kopye edilemeyeceği anlamına gelmektedir.

Her devirde ve her kültürde ergenlik çağında, genel olarak biyofizyolojik değişmeler ve bu değişmelere karşı ferdin psikolojik tepkileri mevcut olagelmıştır. Şayet temel ipotezimiz geçerli olmasaydı ve bio-fizyolojik değişmeler soyut olarak davranışları etkileseydi bu değişmeler evrensel bir mahiyet arzettiğinden, çeşitli kültürlerde yaşayan ergen grupların davranışlarının aynı olması gerekirdi. Oysa antropolojik çalışmalar, farklı kültürlerde müşahade edilen farklı yaşantıların bu çağa kazandırdığı davranışlar arasında farklılık olduğunu tesbit etmiş bulunmaktadır. Nitekim bir kültürün değerleri daha çok entellektüel başarı etrafında toplanırken, diğer bir kültür, ergenden teknik görüş ve beceri veya atletik olmayı talep edebilmektedir. Şüphesiz ki ergenlik çağında kültürel etkiler biyo-fizyolojik ve psiko-

lojik etkenlerden tamamen kopmuş olarak değil fakat bu faktörlerle bağıntılı olarak, bazen sebep bazen de sonuç olarak kendini göstermektedir. Ancak çalışmamızın deneysel veçhesinde bu etkileşimin yalnızca kültürel cephesi ile ilgilenilmiştir.

Tanımlar:

Kültürün tanımı daha çok Linton'a ve Sapire göre "bir toplumun bütün yönleriyle yaşama tarzı" (3) olarak alınmıştır.

Ergenlik Çağı: Peters, Hughes, Hurlock, Horrocks, Şemin, İrene ve Türk Hukuk Lügatından faydalanılarak ergenlik çağı sınırlandırılmaya, tanımlanmaya çalışılmış ve "bluğ öncesini ve bluğu içine alan fakat bluğdan sonra da bu çağın etkileri ile devam eden, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki devre" olarak tanımlanmıştır(4).

Bu devre kendinden evvelki ve sonraki devrelere bağlı bir sigmoid ile ifade edilmekte olup genel olarak başlangıç ve bitişini işaretliyen sosyo-kültürel olaylara değinilmiştir. Meselâ; Elâzığ, Hal köyünde sünnet düğünü, "Carrier Indian" larda sosyal tecrit, Samoada "Aumaga" ve "Auluma" denen gruplara iltihak bu çağın başlangıcını, Jamaika'da ekonomik özgürlüğün kazanılması, A.B.D. oy verme sorumluluğunu kazanmak, diğer modern toplumların bir kısmında aile kurmak, yüksek tahsilin bitmesi ile ise ergenlik çağının üst sınırı işaretlenmektedir. Buna göre çalışmamızı ergen grubun 12-22 yaş nüfusundan seçtiğimiz bir örnekleme göre işlemiş bulunmaktayız.

Metod:

Çalışmamız, memleketimizde 12-22 yaş civarındaki grubu etkiliyen kültürel faktörleri, bu çağda vaki biyo-fizyolojik, duygusal, sosyal ve zihni gelişmelere bağlı olarak incelemekte, gelişimde kültürün etkilerini daha iyi belirtebilmek ve özellikle yukarıda problem bahsinde açıkladığımız ipotezimizi tahkik edebilmek amacıyla, bulgularımızı başka bir kültürde (A.B.D. de) yapılmış olan aynı mahiyetteki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırmaktadır.

Böylece:

a. Memleketimiz ergen grubunun duygusal tepkileri, beşeri çevre ile müsasebetleri entellektüel eğilim ve ilgileri incelenmekte ve,

b. Bunların başka bir kültürdeki görünüşü incelenerek, iki ayrı kültürün ergen gurup üzerinde yarattığı farklılıklar karşılaştırılmaktadır.

DeneySEL Süreç: Çalışmanın deneysel yönü 1964 ve 1966 yıllarında uygulanan anket tekniği ile yürütülmüştür.

Anketler Doğu, Kuzey, Orta, Batı, Marmara ve Güney anadolu bölgelerinden tesadüfi örneklem yolu ile seçilmiş olan ve örgün eğitim gören 1524 kişiye uygulanmıştır. Örneklemimizin 829 u köy çocuğu, ve 695 i şehir çocuğudur. Keza 802 si kız ve 722 si erkektir.

Cevapların güvenilirliğini tahkik için 1964 yılında uygulanmış olan anket cevapları ve 1966 yılında uygulanan anketin ilgili sorusuna verilen cevaplar arasındaki korelasyon kat sayısı aranmıştır. Bu kat sayı 0.51 olup, tepkilerin oldukça tutarlı olduğunu göstermektedir.

Toplanmış olan veriler önce kendi memleketimiz gençlerinin tepkilerini aksettirecek şekilde düzenlenmiş ve bu düzenlemede gelişimin çeşitli veçheleri gözönünde bulundurulmuştur. Bunu takiben A.B.D. de aynı anket sorunlarına verilen cevaplar arasında karşılaştırma yapılmıştır.

Bulgularımız değerlendirilirken konuyla ilgili 177 eserle bağlantı kurulmuştur.

II - Bulgular ve Karşılaştırma: Çalışmada Anket ve etüd yoluyla toplanmış bulunan verilerin, gelişimin çeşitli veçhelerine göre değerlendirilmesi, yerleştirilmesi ve mukayesesi yer almıştır.

A - Bio-fizyolojik gelişmelere kültürün etkileri:

Bu çağda, çevre kültürünün bio-fizyolojik gelişmelere etkilerini anlayabilmek için önce bu gelişmelerin mahiyeti hakkında açıklama yapılmıştır. Bu açıklamalarda, gelişim psikolojisinin, antropometrik araştırmaların, endokrinolojinin ve tıbbın ergenlikle ilgili olan bahislerinden faydalanılmıştır.

Ergenlik çağında, beslenme, gelişme ve sosyo-ekonomik faktörler arasında üçlü bağlantı vardır. Kültür-fizik, dinlenme ve çalışma tarzı, doğal faktörler biyo-fizyolojik değişmelere etki yapmaktadır. Mahiyeti itibariyle üniversal olan bu değişmelere karşı yetişkinlerin atitüdüleri ve güzellik telâkkileri de etkindir. Bununla beraber gerek memleketimizde yapılan antropometrik çalışmalar, gerekse bu alanla ilgili mukayeseli araştırmalar bu çağda filojenik özelliklerin devam ettiğini ve her kültürde ergenin gelişmesinde akselarasyon görüldüğünü göstermektedir.

B. Duygusal Gelişme ve kültür:

Bu çağda bir taraftan kendisiyle ilgilenen fert, diğer taraftan özellikle çevredeki yetişkinlerin bu değişmelere karşı gösterdiği tepki-

lerle meşgul olmaktadır. Bu hem içten hem de dıştan gelen etkiler, ergenin duygularının şiddet kazanmasına sebep olmaktadır. Dıştan gelen sosyo-kültürel etkiler arasında, bu çağda ferdin içinde yaşadığı kültürde belli durumlar için ortak olup fertte kapalı bir tepki yaratan unsurlarla (değerlerle), bu unsurların yarattığı kapalı tepkilerin (atitüdler) meydana getirdiği değer-atitüd sistemlerini etkileyen değişme ve çatışmalar, ergende tereddüt ve gerginliğe sebep olmaktadır. Nitekim ergenin ideallerine yön çizen toplum değerleri yine aynı toplumda mevcut faktörlerle engellenince çözülmesi gereken problemler doğmaktadır. İncelememizde ergen gurubun:

	Köylerde	Şehirde
Meslek sahibi olma	% 44.3-49	30.7-50.7
Aile ve Millete faydalı olma	% 10.7-13.1	7.8-13.2
Yüksek tahsile devam	% 3.4-14.6	12.8-16.5
Evlenip mesut olma	% 6.5-11.7	7.8-8.5
gibi ideallere karşılık :		
Mali zorluklar	% 6.7-31.8	8.5-16.5
Aile engellenmesi	6.8-8.3	2.3-7.2
Öğretim muhteva ve metodlarındaki aksaklıklar	7.1	9.7
Sağlık durumu	2.5-5.	3.10-9
Aile özlemi	5.9	—
Yüksek öğretime devam güçlüğü	6.4	11.9

gibi engellerle karşılaştıkları görülmüştür.

Gerek malî güçlükler gerekse evlenme ideali daha çok köy gençlerinde görülmektedir. Mali güçlükler dolayısıyla evlenememek veya yüksel öğretime devam edememek durumu duygusal gerginliğe kültürün etkisini daha da açık olarak göstermektedir.

A.B.D. de ergen gurubun idealleri ve karşılaştıkları engellerin bizim gurubumuzdan hayli farklı olduğu görülmektedir. Bu memlekette ideallerde hayli ifrat (Çok zengin olmak, çok başarılı olmak, fazla perestij sahibi olmak) engellerde ise tam bir gerçeklik (kabiliyetsizlik, eğitim noksanlığı, hastalık, tembellik, iltimas yokluğu vb) görülmektedir. (5)

Bu farklılık, iki ayrı kültür şartları içinde, ergenin duygularını etkileyen motiflerin farklılığını göstermektedir.

C - Sosyal Davranış ve İntibak:

Ferdin sosyalleşmesinden, yaşadığı kültürü ve dolaylı olarak bu kültürle bağıntılı diğer kültürleri öğrenmesi kastedilmektedir. Daha dar anlamda bu, kişinin gurup standartlarına ve değerlerine uymayı öğrenmesidir. Bu bölüm:

- 1- Ergen yetişkin münasebetleri
- 2- Ergen - yaşıt gurup ”
- 3- Ergen - karşıt cins ”
- 4- Ergenlik çağında intibaksızlık gibi tali bölümlere ayrılmıştır.

1- Bulgularımız Cemiyetimizde *ergen yetişkin Münasebetlerinin* düzenlenmesinde sırasıyle:

1. Saygı
2. Çalışkanlık
3. Doğruluk
4. Giyim
5. Kardeşler arası Geçim
6. Arkadaş seçimi
7. Eğlence
8. Karşıt cinse ilgi
9. Zarar ziyan yapma

gibi faktörlerin önemli rol oynadığını göstermektedir.

Saygısızlık, eve geç kalma, zarar - ziyan yapma gibi hususlar köy ve kasaba gençlerinde şehir gençlerine nisbeten daha çok işaret edilen özelliklerdir.

A.B. Devletleri ergen gurubu ile bu konuda yapılan karşılaştırma, memleketimizde ergenin daha çok toplum değerlerine karşıt davranışları suçlanırken A.B.D. de daha çok pratik hayatta görülen beceriksizliklerinin hoş görülmediğini ortaya çıkarmıştır. (6)

2 - *Ergen - Yaşıt Gurup Münasebetleri*: Bununla ilgili olarak her iki kültür içinde ortak olan husus, 13 yaşından itibaren, ergenin git-tikçe artan bir oranda karşıt cinsten arkadaşlığı tercih etmesidir.

Kültürümüzde ergen gurubun önemli saydığı nitelikler incelendiğinde, bu niteliklerin kızlar için ahlâk ve terbiye, çalışkanlık, dürüstlük, fedakârlık, temiz kalblilik ve samimiyeti,

Erkekler için ise, yardım severlik, fedâkârlık, doğruluk, mertlik ve çalışkanlığı içine aldığı tesbit edilmiştir.

Mukayese yaptığımız A.B.D. ergen gurubunda kültürün önemli saydığı vasıflar incelendiğinde, kişinin spor ve atletizmde üstünlüğü, ailesinin sosyal düzendeki yeri, ekonomik üstünlüğü, temizliği gibi hususların daha çok rol oynadığı görülmüştür. (7)

Memleketimizde ergenin sevilip sayılmasında şahsiyet vasıfları rol oynarken, A.B.D. de ferdi sosyal hayatında destekleyen, kuvvet veren, amacına yönelten gurup hayatında, maddî unsurların ve doğduğu ailenin sosyo-ekonomik statüsünün rol oynadığı görülmüştür.(8)

3- Memleketimiz Gençliği cinsel hayat hakkında bilgisini sırasıyla arkadaşlarından, yayınlardan, kızlar, anneden, öğretmenden ve abladan, erkekler, ağabey ve öğretmenden öğrenmektedirler. Erkekler bu konuda % 3.1 oranında annenin rehberliğinden faydalandıkları halde, bu konuda babadan yardım gördüğünü işaret eden tek bir gence rastlanmamıştır. *Bunu, cinsel rehberliğin, kültürümüzde babalık statüsünün gerektirdiği rolle bağdaşmayan bir husus olduğu şeklinde yorumlamak mümkündür.*

Belli bir kültürde ergenin karşıt cinsle münasebetlerinde ve intibakında, fertlerin karşıt cinsle aradıkları vasıflar önemli yer tutar. Zira genel olarak fert adaptasyonunda karşıt cinsin ölçülerine de yer verir. Kültürümüzde bu ölçülerin neler olduğunu inceledik; kızların ve erkeklerin karşıt cinsle aradıkları nitelikleri tesbit etmeye çalıştık.

Toplumumuzda erkekler kızda birinci derecede namus aramakta, bunu, anlayış, ciddiyet ve ağırbaşlılık takip etmektedir.

Kızlar ise erkekte, karakter, dürüstlük, otorite aramakta ve bunu nezaket, samimiyet, olgunluk, sadakat ve çalışkanlık izlemektedir.

Bu konuda A.B.D. ergen gurubunda erkeklerin kızlarda zekâ, makyaj, spor ve dişilik aradıkları ve kızların ise erkeklerde geçim, hoş sohbet olmak, zekâ ve temizlik aradıkları tesbit edilmiştir. (9)

İki ayrı kültürde karşıt cinsin yekdiğerinden taleplerindeki bu farklılığı toplum değerleri ile izah etmek gerekmektedir.

4- Ferdin içinde yaşadığı toplumun değer normalarına uyması, gurubun amaç ve ideallerini benimsemesi intibak sahibi bir şahsiyetin, toplum değerlerine karşıt olması ise *anti-sosyal* veya intibaksız bir şahsiyetin gelişmesi şeklinde tezahür etmektedir. Fert mensup olduğu grubun kuvvet ve desteğini sağlamadığı takdirde, fert ve grup birbirine karşıt antiteler haline gelir ve bu karşıtık, fertte anarşist davranışlar halinde tezahür edebilir. Ergenlik, bu muhalefe-

tin fazlaca görüldüğü bir çağ olup, intibaksızlıkla ilgili ipotezlerde sosyo-kültürel eğilimin ağır bastığı da bir gerçektir.

Ergenin intibaksız davranışlarını, toplumda uyaranların fazla olmasına, ergenin fazla tatmin edilmesine veya fazlaca mahrum edilmesine bağlayanlar olduğu gibi (10) bu davranışların:

a- Çevrede başarıya ulaşmak imkân ve fırsatları zuhur ettiği zaman,

b- Ergen, çevrede herkesin sahip olduğu şeylere sahip olamadığı zaman,

c- Ergen ve ailenin yaşama anlayışları arasında fark olduğu zaman,

d- Fert, dünyanın kendisine pek çok şey borçlu olduğunu hissettiği zaman,

e- Din ve ırk yönünden azınlığa mensup olduğu zaman,

f- İstikbâl hakkında güvensizlik duyduğu zaman zuhur ettiği ifade edenlerde vardır. (11)

Memleketimizde yaptığımız mahalli bir inceleme, ergen suçlarının hırsızlık, kadına saldırma, otomobil kaçırma, fuhuş, yaralama, esrar içme ve cinsî sapıklık etrafında toplandığını göstermiştir.

D. Zihni Gelişme ve İlgilere Etki Yapan kültürel faktörler:

Günümüzde, zihin gücünün anlaşılması için, yalnızca zekânın ölçülmesinin yeterli olmadığı, ferde kavram geliştirme, anlama, ve yaratma kabiliyetlerinin de incelenmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca zekânın soyut anlamda ölçülmesinden çok, bu ölçme sonuçlarının sosyal ortamda ifade ettiği mana üzerinde çalışmalar yapılmaktadır.

Bu çağda zihin gücündeki gelişmeye dair yapılan en önemli ve tutarlı genelleme, ergenlikte organizmada topyekun gelişme hızında görülen artışın, zihni gelişmede de görüldüğüdür. Araştırmalar, zihni gelişmede cinsiyet farklarının, erken ve geç buluşa ermenin rol oynadığını, olgunlaşma ile zihin gücü arasında müsbet bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Olgunlaşmaya kültürel faktörler etki yaptığından zihin gücü, kültürel faktörler ve biyo-fizyolojik gelişme arasında üçlü, müsbet bir korelasyondan bahsedilmiştir.

Memleketimiz ergen gurubunun ilgilerini tesbit üzere temsili nüfusumuza sorduğumuz "sizce en önemli memleket meselesi ne-

dir?" sorusuna, büyük ölçüde "memleket kalkınması" cevabı verilmiştir. Bunu eğitim, iç politikada ahenk kurma, Kıbrıs meselesi, köy kalkınması ve toprak reformu, sağ-sol davası, adalet, gericilik ve taassup, servetlerin millileştirilmesi vb. hususlar izlemiştir. Boş zaman ilgilerine gelince, bunların, her iki cins içinde, okumak, müzik dinlemek veya enstrüman çalmak, kızlar için el ve ev işleri, spor, sinema, radyo, resim, gündüz rüyaları, şiir, vb. hususları kapsadığı görülmüştür. Gurubumuza ne okudukları sorulduğunda ise erkeklerin ayrıntılara gitmesine karşılık kızların benzer kitap ve gazeteler etrafında kümelandikleri görülmüştür. Ayrıca İstanbul Orta Okul ve Lise öğrencilerinin boş zaman faaliyetleri ile, temsili gurubumuzun boş zaman faaliyetleri arasında bariz bir fark görülmüştür. (büyük şehir kültürü ne karşı köy ve küçük şehir kültürü).

Memleketimiz ergen gurubunun boş zaman faaliyetleriyle, A.B.D. de aynı gurubun boş zaman faaliyetleri karşılaştırıldığında, memleketimiz gençlerinin, daha çok, çevrede mevcut imkân ve şartlara göre bizzat yarattıkları faaliyetlere karşılık (şarkı söylemek, enstrüman çalmak, resim yapmak, şiir yazmak vs) A.B.D. de boş zaman faaliyetlerinin daha organize olduğu ve çeşitli kitle haberleşme araçları ve klüpler vasıtasıyla daha plânlı hale geldiği, eğlenme ve dinlenme ile çalışmanın kesin surette birbirinden ayrıldığı görülmüştür. (12)

Bulgularımız, memleketimiz ergen grubunun, yaşadığı mahalli kültür çevresi ile etkilendiğini ve aynı zamanda iki ayrı kültüre mensup ergen grubun, gelişim özellikleri açısından gösterdiği farklılıkları tesbit etmiştir. Aşağıda çalışmamızla ilgili genel sonuçlara değinilecektir?

III. Sonuçlar: Genel olarak her toplumda fert-kültür etkileşimi mevcuttur. Bu etkileşim, farklı kültürlerde fertlerin davranışlarında farklılık meydana getirir. Fert-kültür etkileşimi, ergenlik çağında özellikle önem kazanır; zira bu çağ kültüre katkıda bulunma devresine takaddüm etmektedir. Bio-fizyolojik, psikolojik ve kültürel faktörlerin etkinlik gösterdiği bu gelişim devresinde, kültürel etkinlik üzerinde durmamızın sebebi, "kültürün yaratıcısı ve yaratığı olan eğitim" le ilgili tedbirlere değinebilmektir. Zira küçük yaşlardan itibaren, fertlerin paylaşacağı ortak değerlerin tesbiti, yeni ve eski kültür değerlerinin adaptasyonu, sosyo-kültürel gerçeklere uygun yeni ve tutarlı bir kültür sentezi meydana getirme işi eğitimin başlıca sorumluluklarındandır.

Bulgularımız, Köy kasaba ve şehirlerimizde, büyüklere saygı motifinin oldukça sağlıklı bir adaptasyon gösterdiğini, ergenlik çağında beşeri münasebetlerde daha çok manevi ve ahlâki niteliklere önem verildiğini göstermiştir. Bu çağ grubunun sosyal çevreye intibakında, özellikle karşıt cinsle intibakında, mukayese edilen kültüre oranla, organize bir yöneltmeye olan ihtiyaç açıkça görülmektedir.

Çalışmamız, çevrede örgün eğitim görme imkânı bulamayan grubun, yatılı okul hayatında ortak kültür değerlerine sahip olduğunu, dolayısıyla, milli eğitimimizin gerçekleştirilmesini ön gördüğü davranışları ve ortak değerleri gerçekleştirmede, özellikle köy çocuklarının bulunduğu orta dereceli yatılı meslek okullarında, eğitim yoluyla kültüre katkıda bulunma imkânına sahip olduklarını göstermiştir.

Her ne kadar her kültürde ergenlik çağı yaşıyorsa da, her kültürün bu çağ için sağladığı farklı imkân ve şartlar, ferdin gelişimini farklı bir şekilde etkilemektedir. Aynı sorulara ilk defa karşılaştırılan iki ayrı kültür çevresindeki ergen grubun farklı tepkiler göstermiş bulunması, bu ipoteze yeni bir katkı olarak görülebilir. O halde, eğitimde, farklı kültüre mensup ferdin "ne yaptığı"ndan çok "neyi, niçin ve nasıl yaptığı" ile ilgilenilmeli, farklı bir kültürün kendine özgü prensip ve genellemelerinden çok, o prensip ve genellemelere varış teknikleri ve yolları incelenmelidir.

Aksi halde, motifleri incelenmeksizin, gelişmiş güzel kopya edilmiş uygulamalarla eğitim, tesadüfi çabalara inhisar edecek ve uygulamalar tutarlı olmayacaktır.

Kaynaklar :

1. Shafer, S., M., *Germany's European children*, (Newyork: T.C. Record Columbia University, Vol. 65-No.4. Jan. 1965, S.361-371)
2. Cohen, Y., A., *Social structure and Personality*, (Newyork: Holt, Rinehart and Winston, 1962) s.71-82
3. Linton Ralph, *The cultural Background of Personality*, (London: Routledge and Kegan Ltd. 1964)
4. Murlock, E. B. *Adolescent Development* Newyork: McGrawhill Co. 1955.
5. Horrocks, J.E., *The Psychology of Adolescence*, (Newyork: Houghton Mifflin co., 1951) s.488
6. Stott, L.M., *Home Punishment of Adolescence*, (Journal of Genetic Psychology, 57:415-428, 1940)

7. **Kuhlen, R.G., and Lee, B.J.,** *Personality characteristics and social acceptability in adolescence*, (A.B.D. Journal of Ed. Psyc. Oligy, 34, 321-340, 1943)
8. Ayni inceleme
9. " "
10. **Şerif, Muzaffer, C.,** *Reference groups, Exploration into conformity and deviation of Adolescence* (Newyork, Harper Row, 1964)
11. **Noshpitz, G. D.,** *Anti-social behaviours of Adolescent and the etiology of adolescent Delinquency* Pediatric Clinics of North America, phila., 1960)